

AIJuristi hindamine põhiõiguste skaalal

Kuidas Teaduste Akadeemia küberturvalisuse komisjon hindas
AI-põhise õigusteabe teenuse ohtu

2025–2026

Mida komisjon hindas

OHUSTENAARIUM

Vähekindlustatud inimese õigusabiteenuse osaline asendamine AI-põhise infoteenusega võib halvendada teenuse kvaliteeti ja põhjustada inimesele kahju.

Kas kasutaja saab õigusteavet või õigusnõu?

Kes vastutab vale vastuse eest?

Kuhu saab inimene kahju korral pöörduda?

Hinnang kirjeldab teenuse olukorda 2026. aasta aprillis.

Hindamise ajajoon

Hinneteni jõuti alles pärast mitut arutelu ja teenuse faktide kontrollimist.

Hindamise objekt täpsustus

ESIALGNE KÄSITLUS

AI võtab senise õigusabiteenuse üle

Teenust käsitleti õigusabi ja individuaalse nõustamise asendusena.

TÄPSUSTATUD KÄSITLUS

AI-põhine infoteenus asendab õigusabi osaliselt

Teenus esitab üldist õigusteavet ja suunab kasutajat vastust ise kontrollima.

Komisjoni küsimus: kas tavakasutaja saab sellest erinevusest aru?

Komisjoni tuvastatud ohud

1	Teenuse lubadus	Kasutaja võib pidada õigusteavet individuaalseks õigusnõuks.
2	Puudulik küsimus	Inimene ei pruugi osata kirjeldada kõiki õiguslikult olulisi asjaolusid.
3	Piiratud allikad	Kõiki kohtulahendeid, kohalikke määrusi ja lisateadmisi ei saanud veel kasutada.
4	Vastutus ja õiguskaitse	Tagantjärele kontroll ei heasta juba vale vastuse põhjal tekkinud kahju.
5	Andmekaitse	Kasutaja võib keelust hoolimata sisestada vestlusesse isikuandmeid.

Põhiõiguste skaala

MÕJU

- 1 Riive, kahju ei teki
- 2 Üksik ja parandatav rikkumine
- 3 Oluline rikkumine, mitut inimest puudutav
- 4 Süstemaatiline tõsine rikkumine
- 5 Pöördumatu või katastroofiline rikkumine

VÕIMALIKKUS

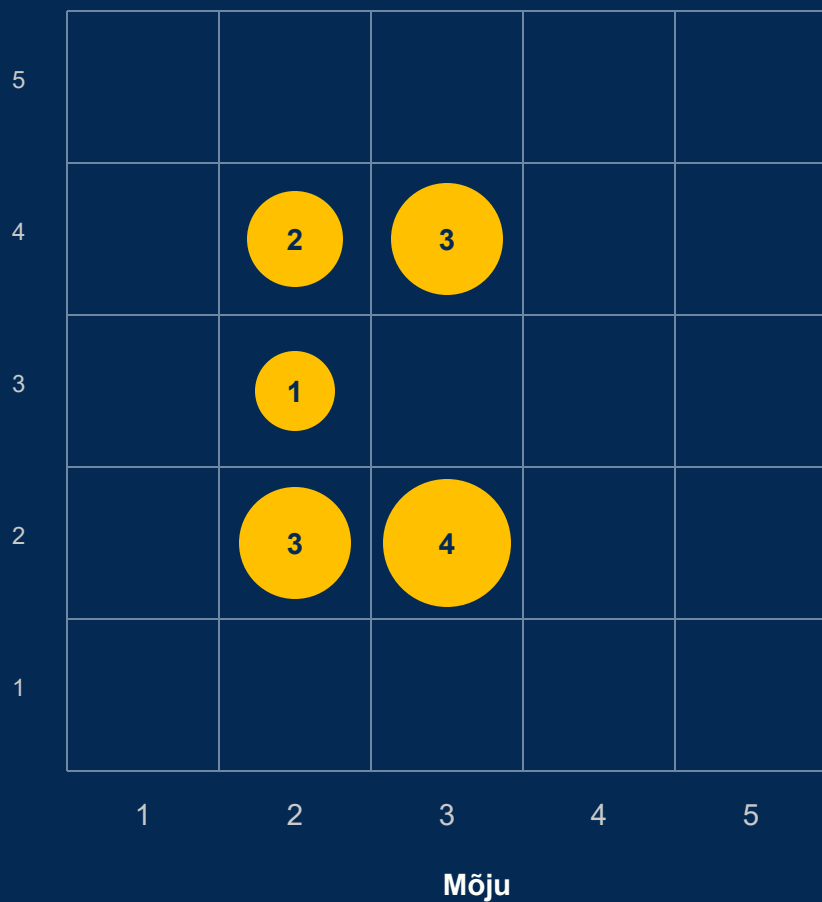
- 1 Väga väike
- 2 Väike
- 3 Keskmine
- 4 Suur
- 5 Väga suur

Liikmed saatsid 2026. aasta aprillis Dan Bogdanovile iseseisvalt kaks numbrit. Hinnete juurde põhjendusi ei lisatud.

Hindamistulemus

Võimalikkus

13

individuaalsed hinnangut

Keskmine mõju

2,54

Keskmine võimalikkus

2,85

Mõju jäi kõigis hinnangutes tasemele 2–3. Viis liiget hindasid võimalikkuse suureks.

Koondtulemus: vähem tähelepanuväärne oht

Teenuse seis pärast hindamist

AGENTNE OTSING NELJAS TEADMUSBAASIS

- 1 Riigi Teataja üleriigilised seadused ja määrused
- 2 Riigikohtu lahendid
- 3 Kohalike omavalitsuste määrused
- 4 Täiendava info teadmusbaas

98–100%

õigete vastuste osakaal
nädalate lõikes

3111

vestlust 2026. aasta augustis

Õigete vastuste statistika põhineb Eesti Juristide Liidu tehtaval vestluste kvaliteedikontrollil.

Komisjoni tulemus oli 2026. aasta aprilli hetkepilt. Teenuse arendamine jätkus.

